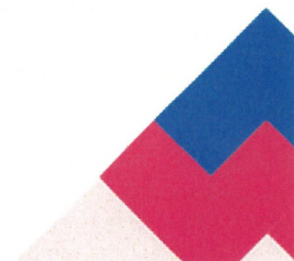

JÄMSÄN KAUPUNGIN ARVIOINTIKERTOMUS 2024

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Arviointikertomuksen johdanto

Puheenjohtaja Esa Niivee

Hyvät arviointikertomuksen lukijat

Tarkastuslautakunnassa olemme arvioineet valtuuston asettaman toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa, sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös Jämsän kaupungin strategian toimivuutta ja tunnettuutta on arvioitu kuulemisissa.

Tarkastuslautakunnassa kävimme läpi valtuuston päätöksiä ja näiden seurantatietoja. Arvioinnin keskeisenä työkaluna oli talousarvio sekä toimintasuunnitelma ja vastaavasti toteutunut tilinpäätös ja toimintakertomus.

Tarkastuslautakunnan työskentelyssä on huomioitu lainsäädännön vähimmäisvaatimusten lisäksi kaupungin toiminnan kehittämistä, tavoitteiden asettamista, seurannan prosesseja ja arvioitavuuden edellytyksiä sekä päätösten toimeenpanojen laatua. Arvioinnin työohjelmaa laadittaessa on kohdistettu ja ajoitettu kuulemiset huomioiden toimialojen merkittäviä ja ajankohtaisia muutoksia tai haasteita.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2024 on laadittu toimialojen kuulemisien, seurantaraporttien, tilinpäätösasiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella. Arvioinnin pohjana ovat olleet myös tilintarkastajan kokouksissa antamat suulliset selvitykset ja raportit sekä toimielinten kokouspöytäkirjat ja niiden liitteet. Tarkastuslautakunnan havainnot ja kannanotot on esitetty arviointikertomuksessa.

Arviointivuonna tarkastuslautakunta ei havainnut mitään merkittävää poikkeamaa, mikä olisi johtanut jatkotoimiin tai lausumiin kaupunginvaltuustolle tai kaupunginhallitukselle.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää kaupunginhallitusta, lautakuntia, johtokuntia ja kaupungin johtoa kiinnittämään huomiota arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin ja kannanottoihin.

Esa Niivee

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Sisällysluettelo

Arviointikertomuksen johdanto	1
Puheenjohtaja Esa Niivee	1
1. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano	3
1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta	4
1.2.1. Kuulemiset	4
1.2.2. Sidonnaisuusrekisteri	6
1.3. Tilintarkastus	6
2. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	6
3. Edellisten vuosien arviointikertomusten aiheuttamat toimenpiteet	7
4. Kaupunkistrategia	7
5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	7
5.1. Koko kaupunki	7
5.1.1. Tuloslaskelma	7
5.1.2. Rahoituslaskelma	8
5.1.3. Tase	8
5.1.4. Talousarvion toteutuminen	9
5.2. Toimialat	9
5.2.1. Konsernipalvelut	10
5.2.2. Sivistystoimi	10
5.2.4. Elinvoimatoimi	11
5.3. Liikelaitokset	11
5.3.1. Jämsän Vesi liikelaitos	11
6. Talouden tasapainotusohjelman ja toimenpiteiden toteutuminen	12
7. Investointien toteutuminen	13
8. Henkilöstö	13
9. Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt	15
10. Tarkastuslautakunnan havainnot ja kannanotot	15
11. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	16

1. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Jämsän kaupungin hallintosäännön 80 §:n mukaan sen lisäksi, mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Jämsän kaupunginvaltuusto asetti 16.8.2021 (55 §) tarkastuslautakunnan toimikaudekseen 1.8.2021 – 31.5.2025.

Lautakunnan kokoonpano ja osallistuminen kokouksiin:

Varsinainen jäsen	Kokoukset	Varajäsen	Kokoukset
Esa Niivee, puheenjohtaja	12/12	Pertti Takanen	-
Markku Kankainen, varapj	12/12	Lasse Rikkonen	-
Tuula Koponen	11/12	Elina Koivumäki	-
Jyrki Kokko	12/12	Tapani Lappalainen	-
Kyösti Rahkonen	10/12	Arja Maunula	1/12
Sirpa Rintala	12/12	Sami Äikäs	-
Helena Salminen	12/12	Marketta Salonen	-

Tarkastuslautakunnan kokousasioiden esittelijänä on toiminut lautakunnan puheenjohtaja Tero Silván toukokuuhun 2024 saakka ja sen jälkeen Esa Niivee sekä varapuheenjohtaja Markku Kankainen. Kokousasioiden valmistelijana ja pöytäkirjanpitäjänä hallintopalvelujen toimistosiihteeri Riitta Järvinen. Lautakunnan kokouksissa on tilintarkastajalla läsnäolo- ja puheoikeus.

Esteellisydet

Lautakunnan jäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat esteellisydet:

Nimi	
Niivee Esa, puheenjohtaja	Ei esteellisyyksiä
Markku Kankainen, varapuheenjohtaja	Ei esteellisyyksiä
Jyrki Kokko, jäsen	Ei esteellisyyksiä
Tuula Koponen, jäsen	Ei esteellisyyksiä
Kyösti Rahkonen, jäsen	Ei esteellisyyksiä
Sirpa Rintala, jäsen	Ei esteellisyyksiä
Helena Salminen, jäsen	Ei esteellisyyksiä
Maunula Arja, varajäsen	Ei esteellisyyksiä

Esteellisydet on otettu huomioon tarkastuslautakunnan kokouksissa ja arvioinnissa.

1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on laatinut ohjeellisena arviointisuunnitelmarungon valtuustokaudelle 1.8.2021-31.5.2025 sekä suunnitelman pohjalta arvioinnin työohjelman vuodelle 2024.

Lautakunnan työskentelyssä on huomioitu lainsäädännön vähimmäisvaatimusten lisäksi toiminnan kehittämisen näkökulma, arvioitavuuden edellytysten olemassaolo, tavoitteiden asettamisen ja seurannan prosessit sekä toimeenpanojen laatu, tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Arvioinnin työohjelmaa laadittaessa on kohdistettu ja ajoitettu kuulemiset huomioiden toimialojen merkittäviä ja ajankohtaisia muutoksia tai haasteita.

Tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa käsittelemään vuoden 2024 arviointia.

1.2.1. Kuulemiset

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on kuultu organisaation toiminnasta, talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutumisesta sekä ajankohtaisista asioista seuraavia henkilöitä:

Luottamushenkilöt

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Matti Similä

- tarkastuslautakunnan arviointikertomuksien 2021 – 2023 huomioihin reagointi ja toimenpiteet 11/2024

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jorma Poti

- tarkastuslautakunnan arviointikertomuksien 2021-2023 huomioihin reagointi ja toimenpiteet 11/2024

Konsernihallinto

Kaupunginjohtaja Jori Reijula

- kaupunginjohtajan esittäytyminen 02/2025

Konsernipalvelujohtaja Vesa Urtti

- kaupungin taloudellinen tilanne ja ennuste 09/2024
- sisäisen valvonnan toteutuminen 02/2025
- tilinpäätös 2024 04/2025

Konsernipalvelujohtaja Vesa Urtti ja kirjanpitopäällikkö Marjo

- talousarvion 2025 tilanne 12/2024
- tilintarkastuksen hankinta vuosille 2025 – 2030 12/2024

Hankinta- ja turvallisuuspäällikkö Kari Leppänen, kirjanpitoapäällikkö Marjo Lääperi

- tilintarkastuspalveluiden hankinta 03/2025

Hallintojohtaja Auli Korhonen

- Jämsän kaupungin keskeneräisten riita-asioiden tilanne/sivutoimiluvat 10/2024

Työllisyysaluejohtaja Satu Soutolahti

- TE-asiat, tilannekatsaus muutoksen käytäntöön ottamisessa 02/2025

Henkilöstöpäällikkö Hannele Rahkonen

- henkilöstökertomus 2024 ja henkilöstösuunnitelma 2025, työhyvinvointikyselyn tulokset 02/2025

Sivistystoimi**Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen**

- varhaiskasvatuksen ja peruskoulun oppilas- ja henkilöstötilanne sekä tulevaisuuden näkymät 09/2024

- tilinpäätöstilanne 2024, taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja selvitykset merkittävistä poikkeamista 03/2025

Johtava rehtori Juha Damskägg, työsuojeluvaltuutettu Elina Leppänen

- kouluyhteisöjen turvallisuus 02/2025

Vapaa-aikapalvelupäällikkö Katja Pohjoismäki, hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen

- Jämsän kaupungin hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen 02/2025

Elinvoimatoimi**Vs. elinvoimajohtaja Katja Rissanen**

-elinvoimatoimen tilannekatsaus 10/2024

- tilinpäätöstilanne 2024, taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja selvitykset merkittävistä poikkeamista 04/2025

Kiinteistöpäällikkö Lauri Leppisaari

- Jämsän kaupungin kiinteistöt, korjausvelka ja tyhjiä kiinteistöjen tilanne 12/2024

Johtava rakennustarkastaja Matti Lampinen

- kiinteistöselvityksen tilanne 12/2024

Ympäristöpäällikkö Piia Koski

- ympäristövastuut 12/2024

Liikelaitokset**Jämsän Vesi –liikelaitos/ Vesa Arvonen**

- Jämsän Vesi liikelaitoksen katsaus/ mahdolliset uhka-arviot/ hulevesikartoituksen tilanne 11/2024

- tilinpäätöstilanne 2024, taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja selvitykset merkittävistä poikkeamista 03/2025

Konserniyhtiöt**Jämsän Aluelämpö / toimitusjohtaja Hannu Soikkeli**

- konserniyhteisöjen ohjauksen sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 01/2025

Arvioinnin pohjana ovat olleet myös tilintarkastajan kokouksissa antamat suulliset selvitykset ja raportit sekä toimielinten kokouspöytäkirjat ja niiden osat.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Kuultavana olleet olivat pääsääntöisesti valmistautuneet hyvin annettuun tehtävään.

Kaupungin taloustilanteen esittely on ollut erityisen selkeää.

1.2.2. Sidonnaisuusrekisteri

Kuntalain 84 §:ssä määrättyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Kuntalain 84 §:n mukaan sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Jämsän kaupungin hallintosäännön 81 §:n mukaan tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä, huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivulla ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Yksi henkilö ei ole jättänyt sähköistä sidonnaisuusilmoitusta pyynnöistä huolimatta.

1.3. Tilintarkastus

Kaupunginvaltuusto päätti 24.5.2021 § 34, että Jämsän kaupungin tilintarkastuspalvelut vuosille 2021-2022 (+ optiot vuosille 2023-2024) hankitaan BDO Auditor Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana jatkaa KHT, JHT Minna Havia-Niemi. Kokouksessaan 7.11.2022 § 153 kaupunginvaltuusto päätti jatkaa hallinnon ja talouden tarkastamista koskevaa sopimus kahdella optiovuodella (optiot vuosille 2023-2024).

Tilintarkastaja on esittänyt tarkastuslautakunnalle:

- tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman 2024-2025 ja työohjelman 2024
- väliraportin tarkastussuunnitelman toteutumisesta, tarkastustyön kulusta ja tehdyistä havainnoista tilivuoden 2024 aikana
- tilintarkastuskertomuksen kaupunginvaltuustolle ja tilintarkastajan loppuraportin tarkastuslautakunnalle tilivuodelta 2024

2. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jämsän kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on valmistunut ja hyväksytty kaupunginhallituksessa 18.12.2017. Tämä on syytä päivittää valtuustokausittain.

Ohjeessa on otettu huomioon kuntalain muutos sekä mahdollisuuksien mukaan muut muutokset lainsäädännössä, ohjeistuksessa ja toimintaympäristössä. Konserniohje on hyväksytty valtuustossa 20.2.2023.

Toimintakertomuksessa vuodelta 2024 on esitetty arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehitykseen vaikuttavista seikoista, selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä ja selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Jämsän kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on valmistunut ja hyväksytty kaupunginhallituksessa 18.12.2017. Tämä on syytä päivittää valtuustokausittain.

3. Edellisten vuosien arviointikertomusten aiheuttamat toimenpiteet

Vuodelta 2023 tarkastuslautakunta ei tehnyt kaupunginhallitukselle selvityspyyntöjä.

4. Kaupunkistrategia

Jämsän kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.11.2022 kaupunkistrategian raamittamaan ja ohjaamaan Jämsän kaupungin talousarviota ja – suunnittelua sekä päätöksentekoa.

Strategiaa pitää tarkastella kerran valtuustokauden aikana (Kuntalaki § 37).

Kaupunkistrategian arvot ovat palveluhenkisyys, avoimuus ja yhteistyökykyisyys, jota tukemaan on laadittu eettinen ohjeistus koskemaan luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja työntekijöitä.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Tarkempaa strategiaseurantaa ei toteutettu tarkasteluvuonna.

5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

5.1. Koko kaupunki

Kuntaliiton hallintosääntömallin 64 §:n mukaan:

”Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen valtuustolle ei voi enää tehdä talousarvion muutosehdotusta. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä vaikutukset toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä niiden vaikutukset määrärahoihin. Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana.

Liikelaitoksen johtokunta päättää liikelaitoksen johtokuntatasoisten sitovien tavoitteiden muutoksista. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää valtuusto.

Perustelut:

Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa, esimerkiksi oleelliset kunnan rahoitustarpeeseen vaikuttavat muutokset. Talousarviopoikkeamista, joita ei ole hyväksytty talousarviomuutoksina valtuustossa, on annettava selvitys toimintakertomuksessa.”

5.1.1. Tuloslaskelma

Vakaan talouden vuosikate tulee olla vähintään pitkäaikaisten lainojen lyhennysten ja poistojen suuruinen. Nyt vuosikate kattaa poistot.

Kaupunki ja liikelaitokset, ulkoinen

(TP 2024 s. 43 ja 150)

milj.€	TP 2024	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Toimintatuotot	21,5	20,9	50,6	48,9	41,5	42,5
Valmistus omaan käyttöön	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Toimintakulut	66,0	66,0	189,0	179,9	168,6	165,4
- henkilöstökulut	33,5	34,7	49,1	46,9	43,5	43
- palvelujen ostot	20,9	18,6	124,4	113,4	106,2	103,2
- muu	11,5	12,7	20,5	19,6	18,9	19,2
Toimintakate	44,3	44,9	138,0	-130,8	-126,8	122,7
Verotulot	50,7	47,3	91,1	92,7	87,4	84,9
Valtionosuudet	2,0	7,1	47,3	46,6	51,1	42,5
Rahoitus +/-	-0,5	-0,3	0	0,4	0,8	0,7
Vuosikate	7,9	9,2	0,7	8,9	12,5	5,5
Poistot	7,8	8,3	8,6	8,6	8,4	8,1
Satunnaiset tuotot/kulut	0	0	0	0	0	0
Poistoeron/varausten lis- tai väh. rahastojen muutos +/-	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Yli(+)/ali(-)jäämä	0,3	1,2	-7,5	0,4	4,2	-2,3

5.1.2. Rahoituslaskelma

Kaupunki ja liikelaitokset (TP 2024 s. 49, 151)

milj.€	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Rahavarojen muutos	1,7	0,7	-5,8	-3,6	9,2	-5,2
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-0,4	-0,4	0,7	0,3	-0,1	1,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	4	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3,8	-3,8	-4,5	-4,8	-5,2	-4,5
Antolainauksen muutos	0,02	0,2	-0,7	-0,5	0,6	0,4

5.1.3. Tase

Kaupunki ja liikelaitokset (TP2024 s. 52, 152)

milj.€	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Taseen loppusummat	122,3	124,3	139,6	149,4	152	147
Oma pääoma	82,0	81,7	81,1	88,6	88	83,8
Vieras pääoma	34,4	39,3	54,4	56,1	59,1	58,7
Kumulatiivinen yli(+)/ali (- jäämä)	-2,0	-2,3	-3,5	4,0	3,6	-0,6

Konsernirahaston tasearvo oli 6,9 milj. €

Taseen tunnusluvut

(TP 2024 s. 53 ja Kuntaliiton "Kuntien talous 202")

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Kaupungin omavaraisuusaste %	69,01	67,84	60,17	61,42	60,11	59,41
Suhteellinen velkaantuneisuus %	46,38	52,11	28,78	29,86	32,84	34,54
Lainakanta milj.€	23,34	27,54	31,66	35,47	39,91	41,2
Lainakanta €/asukas Jämsä	1221	1436	1637	1794	2007	2043
Lainakanta €/asukas Koko maa	tpa 3380	enn. 3323	3383	3466	3458	3352

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Kaupungin vakavaraisuusaste oli tarkasteluvuonna hyvä.

Tilinpäätöksessä 2024 on nyt huomioitu oikeudenkäyntivaraukset.

5.1.4. Talousarvion toteutuminen

Kuntalain 115 §:n mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Talousarviossa mainitut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä perustelut ovat toimielimiä ja niiden alaisia talousyksiköitä sitovia. Liikelaitosten osalta noudatetaan kunnallisen liikelaitoksen ohjeistusta.

Liikelaitoksia sitovia eriä ovat korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaismenot (Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus)

Käyttötalouden toteutuminen

ulkoiset ja sisäiset, ei liikelaitoksia (TP 2024 s. 82)

milj.€	TA 2024 alkup.	TA 2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP2021
Toimintatuotot	24,4	24,0	25,5	1,5	25,8	60,3	58,3
Valmistus omaan käyttöön	0,2	0,2	0,2	0	0,3	0,3	0,2
Toimintakulut	71,3	73,3	72,2	1,0	72,6	200,0	190,7
henkilöstökulut	33,5	33,8	33	0,8	34,3	44,9	42,7
palvelujen ostot	20,5	21,7	23,1	-1,4	21,0	129,6	122,9
muu	17,4	17,7	16,2	1,5	17,3	25,1	25,1
Toimintakate	-46,7	-49,1	-46,6	2,5	-46,5	-139,4	-132,1
Verotulot	48,7	50,8	50,7	-0,1	47,3	91,1	92,7
Valtionosuudet	1,7	1,7	2	0,2	7,1	47,3	46,6
Rahoitus +/-	0,6	0,6	0	-0,6	0,2	0,8	0,6
Vuosikate	4,2	4,0	6,1	2,0	8,1	-0,2	7,7
Poistot	6,5	6,5	6,4	0,1	6,9	7,1	7,2

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Kaupungin vuosikate ilman liikelaitoksia ei kattanut poistoja.

5.2. Toimialat

Tarkastuslautakunta tarkasteli taloudellisten tavoitteiden toteutumista muutettuun talousarvioon verrattuna, alkuperäinen talousarvio näkyy taulukoissa omana sarakkeenaan. Talouden poikkeamiin keskityttiin toimialoja tilinpäätöksestä kuulevissa kokouksissa. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on selvitetty toimintakertomuksessa ja niistä on kuultu toimialojen johtoa.

Talousarvion toteutumisen päätarkastelu on suoritettu toimialoittain. Mikäli toimialan toteutuksessa on merkittävä poikkeama, tarkastelu ulotetaan tulosaluetasolle. Toimialoittaiset taloudellisten tavoitteiden toteutumisluvut sisältävät myös sisäiset erät.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Jämsän kaupungin hankintaohje on päivitetty ja hyväksyttiin 2024. (hyväksytty khall 5.2.2024 § 17)

5.2.1. Konsernipalvelut

Konsernipalveluihin kuuluvat tulosalueina kaupunginvaltuusto, vaalit, tarkastuslautakunta, kaupunginhallitus, hallintopalvelut, talouspalvelut sekä matkailu- ja markkinointi.

Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueautakunta aloitti toimintansa kesäkuussa 2024. Jämsä on Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen vastuukunta 1.1.2025 alkaen.

(TP 2024 s.84)

Konsernipalvelut milj.€	TA 2024 alkup.	TA2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Toimintatuotot	2,09	2,53	2,76	0,23	3,83	4,13	3,07	2,96	2,95
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01	0,06
Toimintakulut	11,49	13,10	14,11	-1,01	12,13	13,70	13,43	12,88	12,34
henkilöstökulut	4,91	5,23	4,72	0,51	4,81	4,95	4,86	4,19	3,85
palvelujen ostot	3,85	5,11	6,81	-1,70	4,15	6,02	5,59	5,88	5,85
muu	2,73	2,76	2,58	0,18	3,17	2,74	2,99	2,81	2,65
Toimintakate	-9,40	-10,58	-11,35	-0,77	8,29	-9,57	-10,35	-9,91	-9,33

5.2.2. Sivistystoimi

Sivistystoimialaan sivistyslautakunnan alaisuuteen kuuluvat tulosalueina sivistystoimen hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus ja elämänlaatupalvelut (opistot, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen).

(TP 2024 s.101)

Sivistystoimi milj.€	TA 2024 alkup.	TA2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Toimintatuotot	2,59	2,59	3,10	0,51	3,45	3,16	2,80	2,54	2,85
Toimintakulut	40,65	40,65	40,54	0,11	41,74	39,16	37,53	36,08	36,87
- henkilöstökulut	23,93	23,93	23,99	-0,06	25,02	23,37	22,43	21,25	21,42
- palvelujen ostot	9,25	9,25	9,49	-0,25	9,40	8,38	8,39	8,03	8,71
- muu	7,47	7,47	7,05	0,41	7,33	7,03	6,72	6,79	6,75
Toimintakate	-38,05	-38,05	-37,43	0,62	-38,28	-36,00	-34,74	-33,54	-34,02

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Sivistystoimialan talousarvio on toteutunut suunnitellusti.

Hyvinvointikertomuksen mukaan on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten osalta. Koulukiusaaminen ja syrjäytyneisyyden kokemus on lisääntynyt kaikilla kouluasteilla lukiota lukuun ottamatta.

Kiinnitettävä erityisesti huomiota nuorten aikuisten syrjäytymisriskiin, joka on Jämsässä selvästi korkeampi kuin valtakunnan taso. Syrjäytymisriski on hieman kuitenkin vähentynyt edellisestä valtuustokaudesta.

Muilla ikäluokilla henkinen ja terveydellinen hyvinvointi on kohentunut.

Varhaiskasvatuksen opettajien virkoihin on ollut runsaasti kelpoisia hakijoita verrattuna aiempaan tilikauteen.

Koulupsykologipalveluista on vajetta Jämsässä.

5.2.4. Elinvoimatoimi

Elinvoimalautakunnan alaisuuteen kuuluvat tulosalueet ovat maankäyttö ja elinvoima, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut sekä valvontatoimi. Valvontajaosto toimii elinvoimalautakunnan alaisuudessa.

(TP 2024 s. 126)

Elinvoima milj.€	TA 2024 alkup.	TA2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Toimintatuotot	19,70	18,86	19,62	0,76	18,53	14,59	15,18	14,82	13,96
Valmistus omaan käyttöön	0,21	0,21	0,19	-0,02	0,25	0,3	0,2	0,2	0,2
Toimintakulut	19,18	19,50	17,58	1,92	18,71	17,63	16,11	15,14	13,50
- henkilöstökulut	4,63	4,63	4,27	0,36	4,42	4,18	3,90	3,49	3,40
- palvelujen ostot	7,38	7,38	6,79	0,59	7,44	7,37	6,58	6,64	4,98
- muu	7,17	7,17	6,52	0,97	6,85	6,08	5,29	5,01	5,12
Toimintakate	0,72	-0,43	2,22	2,66	0,07	-2,76	-0,69	-0,11	0,69
Poistot	6,52	6,52	6,41	0,11	6,67	6,7	6,8	6,9	6,8

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Elinvoimatoimialan henkilöstön resurssitilanne on parantunut edelliseen tilikauteen nähden.

Tulot lisääntyivät talousarvioon verrattuna, myös kulut jäivät alle talousarvion.

Positiivista kehitystä yritysten nettomääräisessä kasvussa, 13 yritystä.

5.3. Liikelaitokset

5.3.1. Jämsän Vesi liikelaitos

Jämsän Vesi –liikelaitoksella on oma johtokunta.

**Talousarvion toteutuminen, ulkoiset ja
sisäiset erät (TP 2024 s. 180)**

milj.€	TA 2024 alkup.	TA 2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Toimintatuotot	4,84	4,84	5,48	0,64	4,67	4,69	4,56	4,23	4,20
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,03	0,05	0,06
Toimintakulut	3,39	3,39	3,17	0,22	3,11	3,16	2,97	2,31	2,70
- henkilöstökulut	0,71	0,71	0,79	-0,08	0,72	0,70	0,62	0,58	0,72
- palvelujen ostot	1,23	1,23	1,30	-0,07	1,21	1,09	1,35	0,95	1,14
- muu	1,45	1,45	1,08	0,37	1,22	1,44	1,11	0,77	0,85
Toimintakate	1,45	1,45	2,31	0,86	1,59	1,54	1,61	1,97	1,55
Poistot	1,42	1,42	1,42	0,00	1,41	1,44	1,26	0,78	0,97

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Liikelaitoksen tulos oli positiivinen. Huleveden määrä jätevedessä on merkittävä ja se rasittaa viemäriverkostoa ja puhdistuslaitosta.

Investoinnit toteutuivat pääosin talousarvion mukaisesti.

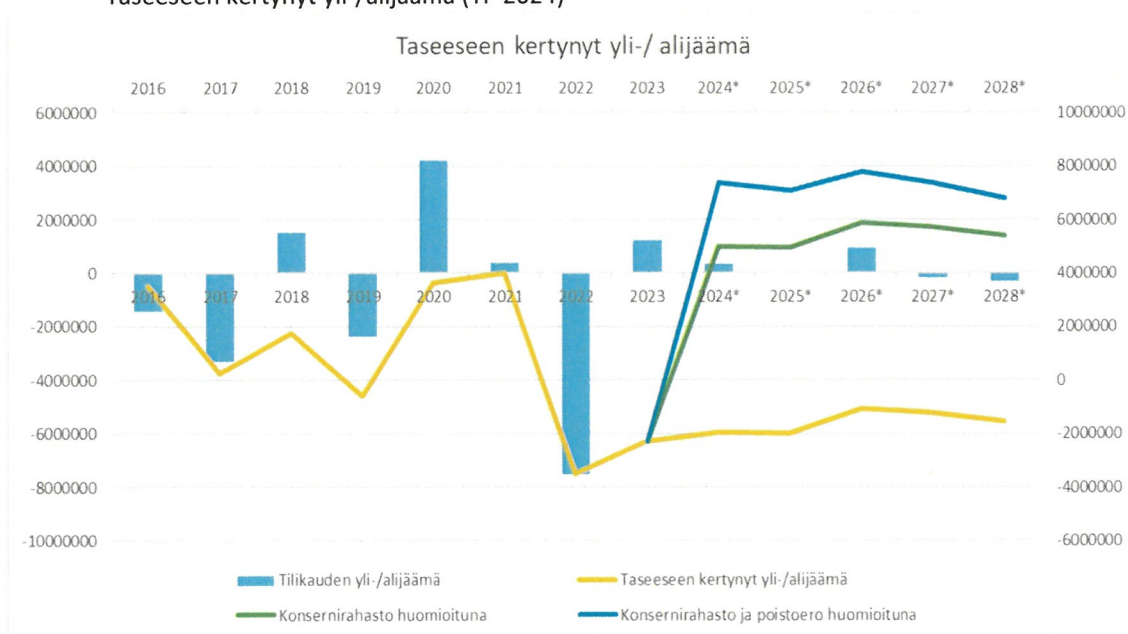
Tärkeänä kaupunki-infran toimijana Jämsän Vesi on huomioinut kattavasti uhkia liittyen ilkivaltaan, sääilmiöihin, kyberturvallisuuteen ja sabotaasimahdollisuuteen.

6. Talouden tasapainotusohjelman ja toimenpiteiden toteutuminen

Kuntalain 110 §:n mukaan ”Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan”.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tilikauden yli-/alijäämä	-1,4	-3,3	1,5	-2,4	4,2	0,4	-7,5	1,2	0,3	0,0	0,9	-0,2	-0,3
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	3,5	0,3	1,8	-0,6	3,6	4,0	-3,5	-2,3	-2,0	-2,0	-1,1	-1,2	-1,6
Konsernirahasto huomioituna								-2,3	5,0	5,0	5,9	5,7	5,4
Konsernirahasto ja poistoero huomioituna								-2,3	7,4	7,1	7,8	7,4	6,8

Taseeseen kertynyt yli-/alijäämä (TP 2024)

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Tiukan säästöohjelman vuoksi tilikauden 2024 tulos muodostui hieman positiiviseksi 0,3 milj. Kumulatiivinen alijäämä on 2,0 milj.

Ennusteen mukaan talous saadaan tasapainoon vuoteen 2027 mennessä tarvittaessa konsernirahaston tai poistoeron avulla.

7. Investointien toteutuminen

Vuonna 2024 poistot olivat 7,8 milj.€.

Kaupunki ja liikelaitokset (TP 2024 s. 141)

milj.€	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Investointimenot	4,1	5,3	6,6	7,1	7,8	7,5
Rahoitusosuudet investointeihin	0,1	1,8	0,0	0,6	0,0	0,1
Nettoinvestoinnit	4,0	3,4	4,0	6,1	7,6	7,4
Käyttöomaisuuden myynnit	0,3	3,3	0,3	0,3	0,0	0,2

Kaupunki ilman liikelaitoksia muutetussa talousarviossa nettoinvestoinnit 5,4 milj. €

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI

	Muutettu TA 2024	TP 2024	TOT% 2024
Investoinnit			
Menot	-7 430 500 €	-3 598 288 €	48 %
Tulot	2 021 000 €	139 547 €	7 %
Netto	-5 409 500 €	-3 458 741 €	64 %

INVESTOINNIT JÄMSÄN VESI LIKELAITOS

	Muutettu TA 2024	TP 2024	TOT% 2024
Investoinnit Jämsän Vesi liikelaitos			
Menot	-815 000 €	-508 796 €	62 %
Tulot	0 €	0 €	0 %
Netto	-815 000 €	-508 796 €	62 %

Investointien (netto) toteumavertailu,
(TP 2024 s. 141)

milj.€	TA 2024	TA 2024 muutettu	TP 2024	alitettu- ylitetty+	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Kaupunki	5,0	5,4	3,5	-1,9	2,6	4,5	4,4	2,6	7,5
Jämsän Vesi liikelaitos	0,8	0,8	0,5	-0,3	0,8	0,4	2,7	5,0	1,1
Yhteensä	5,8	6,2	4,0	-2,2	3,4	4,8	7,1	7,6	8,6

8. Henkilöstö

Kaupungin henkilöstöpalvelut on laatinut vuodelta 2024 erillisen henkilöstökertomuksen, jota yhteistyötoimikunta on käsitellyt 4.3.2025, henkilöstöjaosto 13.3.2025 ja kaupunginhallitus 24.3.2025.

Kaupunginhallitukselle raportoidaan kolme kertaa vuodessa talous- ja toimintaraportoinnin yhteydessä henkilöstömäärät, palkkakustannukset ja terveysperäiset poissaolot.

Palvelurakenteessa vuoden 2009 jälkeen suurimmat muutokset ovat aiheutuneet terveydenhuollon osaulkoistuksesta Jokilaakson Terveys Oy:lle v. 2010 ja sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon ulkoistamisesta Jämsän Terveys Oy:lle v. 2015. Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön siirtyminen Keski-Suomen (Jämsä) ja Pirkanmaan (Kuhmoinen) hyvinvointialueille sekä Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitoksen muutos osakeyhtiöksi.

Henkilötyövuodet 2022 – 2024/ toimialoitainen talousarvion toteutuma ja seuranta

	Henkilötyövuodet	Hensu	Toteutunut	Hensu	Toteutunut	Hensu	Toteutunut	Muutos	Muutos
		2022		2023		2024		2022-2023	2023-2024
Vakinaiset	Konsernipalvelut	54,92	51,5	52,06	50	47,7	46	-1,5	-4
	Sosiaali- ja terveystoimi	177,65	145,3					-145,3	
	Sivistystoimi	399,27	330	384,75	343,2	377,55	330,3	13,2	-12,9
	Elinvoima	67,75	65,5	71,14	63,9	69,57	55	-1,6	-8,9
	Ateria-liikelaitos	80,08	68,8					-68,8	
	Vesi-liikelaitos	10	11	11	10,5	11	10,8	-0,5	0,3
	Vakinaiset yhteensä	789,67	672,1	518,95	467,6	505,89	442,1	-204,50	-25,5
Määrä- aikaiset	Konsernipalvelut	12,04	43,50	11,92	33,8	10,25	34,1	-9,7	0,3
	Sosiaali- ja terveystoimi	32,67	57,10					-57,1	
	Sivistystoimi	55,54	129,8	76,18	109,7	63,51	101,1	-20,1	-8,6
	Elinvoima	10	15,7	12,25	16,3	11,8	12,5	0,6	-3,8
	Ateria-liikelaitos	12,96	28,3					-28,3	
	Vesi-liikelaitos	0	0	0	0	0,8	0,7	0	0,7
	Määräaikaiset yhteensä	123,21	274,5	100,35	159,7	85,56	148,4	-114,8	-11,3
Yhteensä		912,88	946,7	619,30	627,3	591,45	590,5	-319,4	-36,8

Jämsän kaupungin vakinaisen henkilöstön keski-ikä 31.12.2024 oli noin 50 vuotta.

Vuonna 2024 vanhuuseläkkeelle jäi 12 henkilöä. Vuonna 2023 vanhuuseläkkeelle jäi 18 henkilöä ja vuonna 2022 34 henkilöä.

Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä:

Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä	2022	2023	2024
päivää / henkilö	21,08	14,93	16,26

Terveysperusteiset poissaolot ovat lisääntyneet kaikilla toimialoilla vuodesta 2023 vuoteen 2024. Terveysperusteiset poissaolot ovat henkilötyövuotta kohti tarkasteltuna vuonna 2024 yhteensä 16,26 kalenteripäivää. Kasvua edelliseen vuoteen on reilu kalenteripäivä (1,33 /htv). Poissaoloja oli 14,93 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti vuonna 2023. Vuonna 2022 poissaoloja oli 21,08 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti. Vuonna 2024 oli havaittavissa taas enemmän hengitystieinfektioita. Työterveyshuollon arvion mukaan henkilöstön ikäjakauma on merkittävä tekijä sairauspoissaoloissa. Ainoa poikkeus tässä on Jämsän Vesi liikelaitos. Tarkastellessa terveysperusteisia poissaoloja pituuden mukaan luokiteltuna 1–7 päivän poissaolot vähenivät, yli 180 päivää kestäneitä poissaoloja oli saman verran kuin edellisenä vuotena.

Vuonna 2024 koko vuoden palvelussuhteessa olleilla *terveysperusteisia poissaoloja ei ollut lainkaan 26,2* prosentilla. Vuonna 2023 osuus oli 21,4 prosenttia ja vuonna 2022 osuus oli 17,2 prosenttia.

	2022	2023	2024
Työmatkatapaturmat, kpl	10	7	10
Työpaikkatapaturmat, kpl	34	31	35

Jämsän kaupungilla työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden johtamista ohjaa jämsäläinen hyvän työn malli. Myös aktiivisen tuen toimintamalli on käytössä.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Henkilöstömäärä on vähentynyt 36,8 htv ja tämä on merkittävä vähenemä kaupunkiorganisaatiossa.

Terveysperusteiset poissaolot ovat suurimmat elinvoiman ja sivistystoimen toimialoilla.

Terveysperusteiset poissaolot olivat vuonna 2024 16,26 kalenteripäivää ja vuonna 2023 14,93 kalenteripäivää.

Henkilöstöön kohdistuva väkivalta on lisääntynyt tarkasteluvuonna sivistystoimessa.

Osa henkilöstöstä kokee, ettei oman osaamisen kehittämiseen ole riittävästi aikaa.

Kehityskeskusteluiden toteutuminen jäi epäselväksi, koska seurantaan ei ole työkalua.

9. Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt

Tarkastuslautakunnassa on ollut kuultavana Jämsän Vesi -liikelaitoksesta Vesa Arvonen ja Jämsän Aluelämpö Oy:stä Hannu Soikkeli.

Jämsän kaupungin konsernitilinpäätökseen sisältyy tytäryhtiöinä 9 osakeyhtiötä, 2 kuntayhtymää, 1 yhteis- ja omistusyhteisyhteisö ja muita yhteisöjä on myös 1.

(TP 2024 s.155)

milj.€	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Konsernitaseen loppusummat	154,0	155,8	181,0	194,5	198,7	196,8
Oma pääoma	97,0	95,6	94,6	104,2	105,4	100,6
Vieras pääoma	52,6	57,8	83,6	86,7	90,4	94,0
- josta pitkäaikaista	34,0	30,8	42,9	53,3	58,8	61,3
Konsernituloslaskelman toimintatuotot	37,1	40,7	77,9	76,7	66,5	67,5
Konsernituloslaskelman toimintakulut	91,7	95,1	226,4	216,2	201,7	198,2

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2023 Jämsän kaupungin konserniohjeen sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeistuksen kaupunkikonsernissa.

Tavoitteena on ollut, että konserniohjeistusta noudattamalla saadaan kaupungin ja tytäryhtiöiden toimintaperiaatteita yhdenmukaistettua mm. henkilöstöpolitiikassa, taloudenhoidossa ja suhteissa kolmansiin osapuoliin sekä varmistaa, että kuntakonsernia voidaan tehokkaasti ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.

Tarkastuslautakunnan havainto ja kannanotto

Riskien kartoitus on laajaa ja varauduttu hyvin mahdollisiin ongelmatilanteisiin ja häiriöihin.

10. Tarkastuslautakunnan havainnot ja kannanotot

Tarkastuslautakunnan arviointityötä varten on oltava olemassa täsmälliset valtuuston päätökset ja näiden seurantatiedot. Arvioinnin kannalta keskeisiä asiakirjoja ovat kaupungin strategia, talousarvio ja toimintasuunnitelma taloudellisine ja toiminnallisine tavoitteineen sekä niitä vastaavat tilinpäätös ja toimintakertomus sekä työhyvinvointitulokset. Tavoitteet talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa sekä niiden raportointi tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa ovat soveltuneet arviointien tekemiseen.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2024 on laadittu toimialojen kuulemisien, seurantaraporttien, tilinpäätösasiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella.

11. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tavoitteet talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa ja niiden raportointi tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa ovat oikeellisia ja luotettavia.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää kaupunginhallitusta, lautakuntia, johtokuntia ja kaupungin johtoa kiinnittämään huomiota arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin ja kannanottoihin.

Jämsässä 14. päivänä toukokuuta 2025

Esa Niivee
puheenjohtaja

Markku Kankainen
varapuheenjohtaja

Jyrki Kokko
jäsen

Tuula Koponen
jäsen

Kyösti Rahkonen
jäsen

Sirpa Rintala
jäsen

Helena Salminen
jäsen